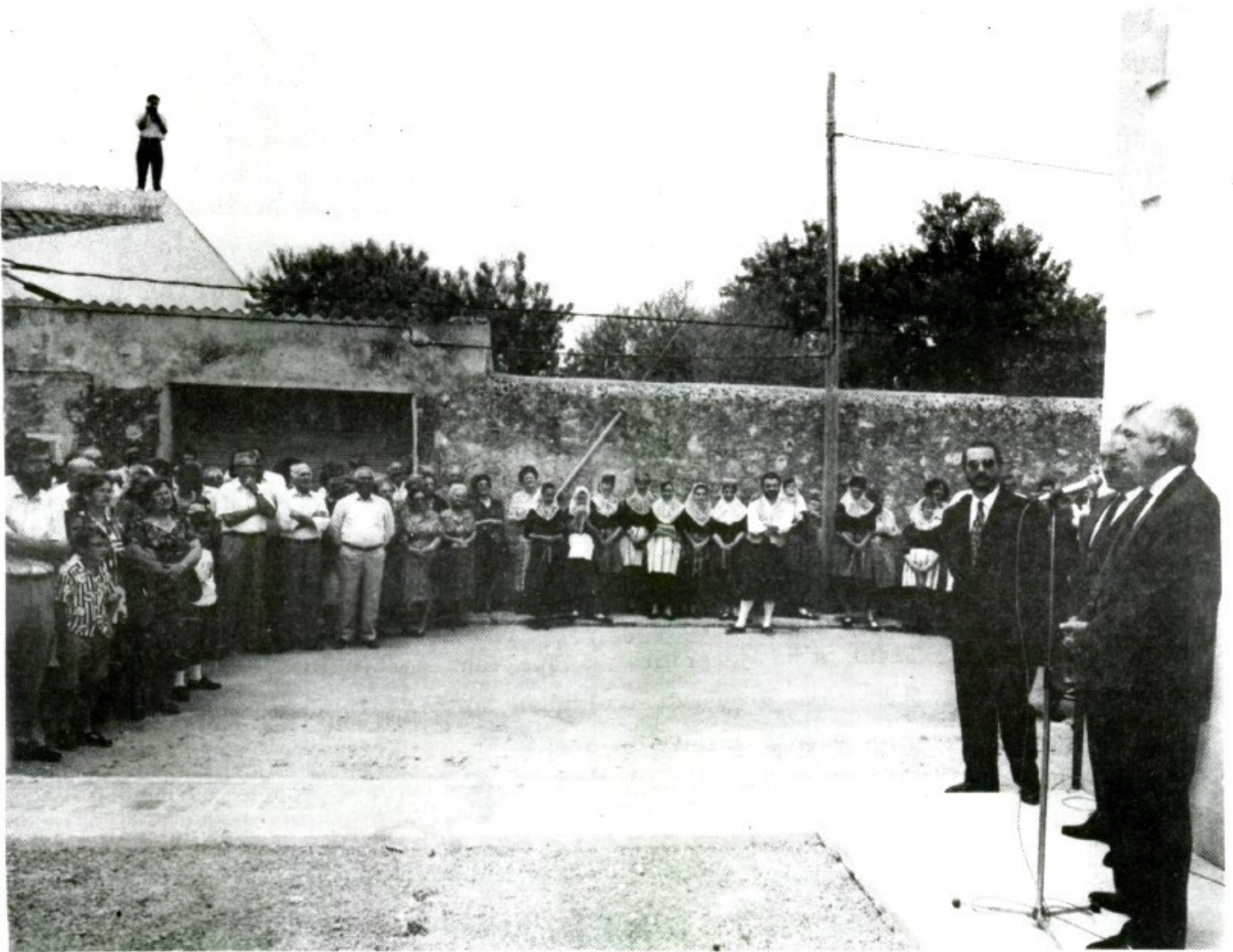

ES SAIG

ALGAIDA - NÚM. 141 - SETEMBRE DE 1992 - PREU: 150 P

No és cada dia que s'inauguri una Unitat Sanitària o vengui el President del Govern Balear a Pina. Per això volem que sigui notícia de primera plana i aquí teniu la foto del moment en què el President Cañellas, amb altres autoritats autonòmiques i locals, procedeix a la inauguració de la Unitat Sanitària Local de Pina el passat dia 5 de juliol.

EDITORIAL

DAVANT UN NOU CURS

Han passat dos mesos des que ens trobarem per darrera vegada i, en repassar el que ha ocorregut al nostre poble durant aquest temps, dubtam què és el que hauríem de comentar. Sembla que les obres de sanejament han de centrar la nostra atenció. L'acondiciament de la carretera a Lluçmajor, des de Sa Tanqueta fins al cap dalt des Colomer, s'ha fet a un ritme molt bo, inusitat entre nosaltres, i amb uns resultats que semblen ben satisfactoris. Ja sabem que a la resta del poble no s'hi treballarà al mateix ritme, no demanem miracles, però sí voldríem que les obres, i les conseqüents molèsties, no fossin interminables.

Passaren les festes, que enguany foren curtetes i senzilles; va passar també la torxa olímpica, un poc vista i no vista, però va ser emocionant; i ha passat l'estiu, bastant tardà, però valent i carregat d'humitat; per a la majoria de gent, sobretot els més joves, s'han acabat les vacances i ha arribat l'hora d'enfrontar-se a un nou curs.

Un nou curs que no es presenta gens fàcil. Ens varen escalfar les orelles durant molt de temps amb el mite del 92, com si hagués de ser el final de gairebé tots els problemes i l'inici d'una època de prosperitat general. La realitat és ben distinta: hem entrat en una crisi econòmica generalitzada i els nostres governants no es cansen d'advertir-nos que ens haurem d'estrenyar el cinturó. El Ministre d'Hisenda ja ha passat de les advertències als fets i ara tots ja hem perdut poder adquisitiu: ens han rebaixat un poc el sou i ens han apujat els impostos. Els símptomes de crisi es veuen pertot i Algaida no n'és una excepció: hem sentit comentaris de persones que coneixen la situació i coincideixen a considerar que darrerament s'ha deteriorat i que tant particulars com empreses poden trobar-se ben prest amb greus dificultats. No cal dir com voldríem que aquests mals averanys no s'acomplissin.

Però tampoc no és qüestió d'amargar-vos la vida. Pensau que encara vos queden uns mesos per anar a l'Expo de Sevilla a fer un poc de "gasto" i així contribuir a minvar el dèficit que tanmateix haurem de pagar entre tots.

Bolletí de l'Obra Cultural Balear
d'Algaida.

Revista mensual. D.L.P.M. 495/80

Domicili: Rei, 1. Algaida.

Imprimeix: Apóstol y Civilizador.
Petra.

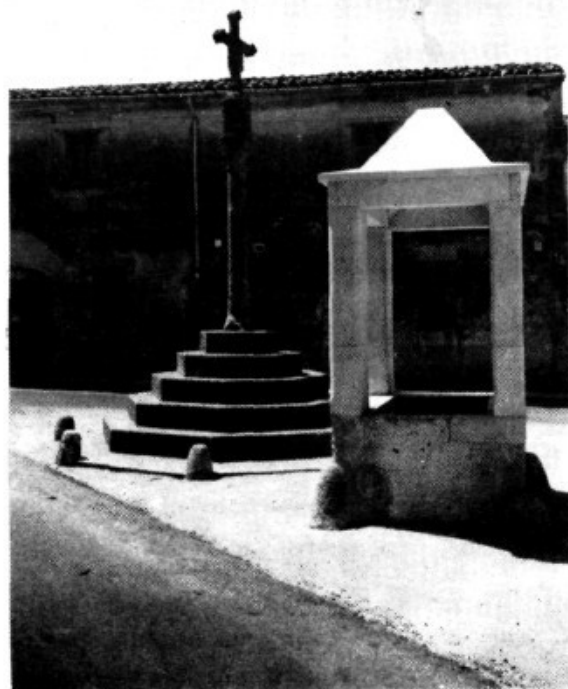
ES SAIG només es responsabilitza de
l'editorial.

Dirigeix: Delfí Mulet

Administra: Directiva Obra Cultural.

Mecanografia: Mireia Mulet

Col·laboren: Pere Mulet, Joan Trobat,
Joan Mulet, Biel Bibiloni, Catalina
Martorell, Biel Sastre, Miquel Fiolet,
Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor
Mulet, Miquel Serra, Antònia Maria
Mulet.

Entre aquestes dues fotografies hi ha una distància de trenta o quaranta anys. Entremig, el pou ha estat destruït, reconstruït, tornat a destruir, i tornat a reconstruir. Suposam que no tendreu dificultat per distingir quina és la foto antiga i l'actual.

Aquí teniu una foto de devers l'any 1928 i ens mostra un grup de tanqueteres al taller de cosidores de sa mestressa "Pau". Les vos identifiquem, d'esquerra a dreta: Margalida Oliver "Bandereta", Francisca Trobat "Pau", Antonina Rafael "Joia" (dreta), Maria Mut "Fonoll" (+), Bet Oliver "Beneta", Maria Oliver "Bandereta" (dreta) i Rosa Martorell "Calu" (+).

CALAIX DE SASTRE

UN ESTIU DELICIÓS

Un grapadet han estat les còses que han fet vibrar la meva sensibilitat durant aquest estiu que segons el calendari ja s'acaba, però que el temps s'obsessiona a desmentir-ho. Els jocs olímpics i les medalles d'insults que ens han penjat als nacionalistes catalans; les salvatjades comeses a les terres de l'antiga Iugoslàvia; l'allau d'agressions sexuals que cada dia són notícia als diaris; l'onada de ports esportius que han d'enriquir Mallorca encara una miqueta més -i a Algaida, que no hi faríem un portet als safareigs d'Al benya i de Son Reus, senyor Sáiz?...

Però de la cosa que més m'ha ferit, fins a provocar-me autèntics escarrufaments, i tristors de ràbia i d'impotència, els diaris d'aquí pràcticament no n'han informat. Per això, aprofitaré la benevolència que tengué de llegir aquestes planes per parlar-ne una mica. Perquè el tema trob que s'ho mereix, en uns moments en què veus interessades ens volen fer creure que a l'Estat espanyol totes les ideologies poden ser defensades i propagades en públic, sempre que s'emprin maneres i mètodes estrictament democràtics. I això és mentida, absolutament mentida, com veureu a continuació.

Els fets: unes dues dotzenes de persones -escric de memòria i no en record la xifra exacta- han estat detingudes. Quan: una setmana abans del començament dels jocs olímpics. On: a Catalunya i al País valencià, però immediatament foren traslladades a Madrid. Per qui: per les forces policials, que poden penetrar amb violència als domicilis i llocs de feina dels particulars sense cap preàmbul previ gràcies a la tristament famosa llei Corcuera -"Els hauria de caure la cara de vergonya", títol d'una novella aplicable a tots els parlamentaris que aprovaren dita llei. Falta comesa pels detinguts: són independentistes catalans. Alguns d'ells ja han recobrat la llibertat, d'altres estan en llibertat condicional, però d'altres encara continuen empresonats. Tots han denunciat haver sofert tortures, tant físiques com psicològiques -si llegiu la terrorífica narració que en fan al número 424 de la revista "El Temps", entendreu els escarrufaments de què parlava més amunt.

La classe política ha reaccionat com era de preveure, sense sorpreses. De les protestes enèrgiques i mostres de solidaritat amb els detinguts d'un cantó, al cinisme més poca-vergonya i insultant de l'altre extrem, passant per tots els sís però nos matisants i descolorits. Tothom ha sabut situar-se allà on li corresponia. Però hi ha hagut una excepció que honra el seu autor, i que per tant mereix ésser citada. Quan estam farts de presenciar submissions i renúncies tan innobles, farts d'escoltar declaracions que justifiquen l'injustificable, farts de suportar trepes que s'aferren al càrrec com les pegellides a les roques, unes declaracions com les que transcriuré reconforten una miqueta l'ànim. Les ha fetes el senyor Joan Solana, batle socialista

de Banyoles, a "El Temps" número 426, i l'oportunitat en queda justificada perquè entre els detinguts hi havia tres banyolins. En copii els fragments més interessants:

"...Per mi va ser (l'agafada en massa d'independentistes) un assumpte molt greu.(...)Unes detencions d'aquest tipus deixen la classe política en off-side. Per tant, alguna cosa ha fallat. La lògica policíaca -"actuem i després ja preguntarem"- ha passat per davant la lògica política (...) A mesura que anava reflexionant sobre els fets m'anava preocupant més (...) no ens trobàvem davant un problema conjuntural, sinó davant un problema estructural (...) La meva obligació com a alcalde (...) era (...) aconseguir dos resultats: un d'immediat, que era l'alliberament dels banyolins detinguts; l'altre a llarg termini, que és canviar l'ordenament jurídic perquè aquests fets no es tornin a produir.

Al meu entendre el més greu és la desproporció entre el que es podia esperar de les declaracions d'aquestes persones i el que aquestes persones van haver de patir. En el cas dels banyolins, sembla que el jutge Garzón va creure que havien de ser detinguts perquè els seus noms havien aparegut en les declaracions d'alguna persona detinguda abans. Per tant, admetem que aquestes persones havien de fer declaracions. Admetem-ho. Jo pregunto: ¿aquestes persones podien declarar a Girona? Sí. ¿Podien ser detingudes al matí i alliberades al vespre del mateix dia? Sí. ¿Però què va passar? Que aquestes persones són detingudes, són incomunicades -i jo ja sé què vol dir això, perquè ja n'he patit: els seus familiars no en van saber res durant molt de temps; segur que van passar moltes hores amb els ulls embenats, segur que van rebre pressions d'ordre psicològic- i són traslladades a Madrid. Hi ha una desproporció entre allò que podien declarar aquestes persones i el que van haver de passar durant pràcticament una setmana.

(...)Ara els independentistes catalans, per l'ordenament jurídic de l'estat, són els comunistes, els socialistes i els sindicalistes de fa vint-i-cinc anys. En aquella època, quan passava alguna cosa, es detenia tota aquella gent perquè eren la gent presumptament culpable, responsable, etc. Doncs ara tenim un ordenament jurídic que, per dir-ho d'alguna manera, ha permès d'estripar les fitxes dels socialistes, dels comunistes, dels sindicalistes, però que encara manté fitxa dels independentistes que van estar vinculats fa temps al MDT o que donaven suport a la lluita armada. Si això no canvia, si no s'adequa l'ordenament jurídic a la realitat política, pot produir-se una roda de detencions de persones que en aquest moment treballen des de les vies democràtiques per la consecució de la independència de Catalunya..."

Aquí queden les declaracions per si qualcú en vol prendre mostra.

M'HAN DIT QUE DIUEN

Diuen que en haver passat Sant Jaume l'estiu pràcticament ja ha acabat: els dies s'escurcen i quan fa dues brusques un poc fortes, ja no fa tanta calor... Enguany l'estiu que acabam ha estat un poc estrany: va començar tard (fins per Sant Jaume no havia fet gens de calor) i aquest mes d'agost que hem acabat ha estat un dels més pesats per la calor i humitat que ha fet.

Però no es tracta de parlar de fret o de calor, sinó del que ha passat durant els dos mesos d'estiu, que han estat moltes coses: festes de Sant Jaume, exposicions, concerts, cossiers, verbenes... I sobretot, des de Sa Tanqueta fins al Colomer, després de mesos de pols, trobam unes aceres noves i un asfalt que fa goig. Són molts els qui pensen que aquesta millora en l'asfalt i aceres ha estat important pel poble, ja que dóna una imatge ben diferent i de poble més net. El que es demanen també, molts, és quan servirà la xarxa de clavegueram i aigües netes, que tan necessària era. Per comentaris que hem sentit, encara no se sap quan es començarà a fer la depuradora... i moltes altres coses.

Hi havia gent que pensava que una vegada col·locades les tuberies d'aigües netes es posarien els contadors i ja podríem emprar aigua del poble. Idò no, no serà així, ni en duim camí. La gent que tenia aigua canalitzada del poble, en teoria segueix tenint-la igual que abans, però hi ha qui diu que el servei és més dolent, que en tenen manco, d'aigua. Hi ha gent que sempre es queixa, amb motiu o sense, i no sabem si aquest és el cas. Ara, el que no sembla lògic ni normal és que després de tant de temps d'haver fet el pou i el dipòsit d'aigua, la bomba funcioni encara amb una alternadora, amb tota la problemàtica que això comporta. No s'explica, i un comentava que això només ho pot suportar una empresa com l'Ajuntament, que si fos una empresa privada ja hauria tancat el pou i el subministrament.

Bè, però no es tractava de parlar dels problemes de l'aigua, sinó de valorar positivament la millora que suposa l'acera de Sa Tanqueta: tants d'anys de demanar-la i a la fi, gràcies a les obres del clavegueram, la tenim feta. Aquest estiu hi ha hagut bastanta gent que, passejant els vespres, han arribat fins a s'Hostal, i tothom comenta que és una gran millora. I tampoc deu haver costat cap dobberada, i això demostra una vegada més que no sempre són les obres molt costoses les que milloren la qualitat de vida, sinó les obres que el poble necessita i disfruta.

Una altra obra que aquest Sòrd, seguint els comentaris de la gent, havia demanat és la del pou des Colomer. A la fi ha arribat, també. Sembla que s'ha intentat fer una obra ben feta, procurant esser el més fidels possible a l'original. En general els comentaris han estat favorables, encara que el color de la pedra sigui massa blanc; però això se solucionarà amb el temps, ja n'agafarà, de color. La idea de fer la inauguració el dissabte de Sant Jaume, durant el passacarrers dels cossiers, fou molt ben vista per la majoria, que trobaven millor això que si feien venir qualche polític de per Ciutat. Llàstima que la megafonia fos tan desastrosa: ningú va sentir ni les paraules del batle ni la glosa d'en Llorenç Mora. L'avantatge de tenir una revista com ES SAIG és que ara podreu llegir, tranquil·lament, la glosa d'en Llorenç.

Hi havia gent que pensava (mal pensats que sou) que l'autocar de línia ja no tornaria a passar per Plaça. Idò ens han dit que ja hi torna a passar, i que cada dia ja ha de tornar a tocar el clàxon per veure si li retiren els cotxes que li fan nosa per passar.

Ens han arribat comentaris de persones que diuen que abans ES SAIG, i aquest Sord, parlava molt dels problemes de la circulació al poble, i ara és com si tot anàs bé, com si s'hagués arreglat tot. No vos ho penseu, ni d'un bon tros: és una anarquia total, tant la circulació com els renous nocturns, i diurns.

Qualsevol dia que vos assegeu a un bar o a un pedris de Plaça, veureu fàcilment com un parell de motos es posen a velocitats increïbles, com si practicassin la Fórmula 1. I quan hem comentat aquest fet amb gent des Colomer, de Sa Tanqueta o de Can Carrintar, ens han dit que això de Plaça no és res comparat amb el que ells han de patir. Fins i tot hi ha qui enyora les siques, ja que els era difícil agafar aquestes velocitats. I ningú no s'explica a on són els municipals o els guàrdies civils...

Pel que fa als renous nocturns, més valdria no parlar-ne mai més. Però hi ha gent que dorm a la part davantera de les cases i no poden dormir tranquils cap vespre. Abans es queixaven dels divendres i dissabtes, però aquest estiu ha estat diàriament. I tampoc no es veu ningú mai que vulgui o pugui posar un mínim d'ordre en aquest sentit.

I només faltaria que acabàssim sense parlar de sopars, precisament aquest estiu que, pel que diuen, ha estat gros. N'hem sentit qualcun que comença el dilluns amb un "soparillo" i no té cap dia buit en tota la setmana. I no vos penseu que sigui un cas "raro", n'hi ha bastants que s'han trobat en aquesta situació. Hi ha gent que parla de posar qualche negoci "d'aprimadors" de cara a l'hivern que ve, perquè molts volen començar un règim ben en sèrio; però sempre solen dir: "dilluns qui ve", i aquest dilluns no arriba mai.

N'hi ha que diuen que aviat ens hi posarem tots "a règim", perquè la crisi és molt més greu del que es veu a simple vista. De fet, hi ha molta gent que es queixa dels negocis i sembla que aquesta vegada les queixes estan bastant justificades, que no és queixar-se per queixar-se. Esperem que no sigui res, perquè tots rebrem.

I acabam. No sabem si l'empresa de les siques ha rebut ordres per fer més via a tapar les del carrer Toni Maura a fi de poder fer la festa del carrer, o si les pressions són en sentit contrari: que no frissin de tapar-les i asfaltar i així no hauran de fer la festa...

Pensàvem haver acabat, però ens diuen que hi hem d'afegir una queixa que ens acaba d'arribar. És d'uns joves que tenen el bon costum de fer esport i el practiquen al recinte de Ses Escoles. Idò bé, fa un parell de vegades que tenen dificultats per trobar les claus dels vestuaris: o les troben després de pegar-s'hi més de mitja hora o, després d'intentar-ho, acaben per afliuxar-se'n. Pensam que amb una mica de bona voluntat és un problema ben bo de resoldre. Si tots fossin tan senzills... Bé, ja va per dit, i esperam que no n'haurem de tornar a parlar.

UN SORD

ALGAIDA, OLÍMPICA

Sembla que es canta el que es perd / i jo he perdut el que cant,
el primer vers fou ben cert: / cantar tempera l'espant.

Així canta un vers del "Llibre d'amor i de dol" de l'eivissenc Pep Costa. Ara que hem perdut els Jocs olímpics de Barcelona perquè ja són història (vaja, un tòpic), tenim ganes de cantar-los; ja ho diu el vers: l'enyorança. Però també volem deixar constància per a la posteritat (un altre tòpic) que Algaida hi va fer, a l'esdeveniment fastuós, una petita aportació. Uns minuts, només foren uns minuts, els que va necessitar la flama, símbol de germanor i d'esprit participatiu (aquest, un tòpic més que dubtós), a travessar el nostre terme seguint el curs de la carretera de Manacor. El ritme de la marxa, majestuós i atlètic, feia honor a la commemoració; però era massa ràpid perquè el fotògraf maldestre solament en captàs la imatge, això sí, històrica, que ara us ofereix demanant-vos tota casta de benevolències olímpiques (l'important és participar; troba que ara és l'ocasió de recordar-ho, el fotògraf maldestre). A dir ver, a la flama no li férem gaire cas; però la carretera inhòspita, el sol, l'hora del dinar i la televisió (que, recordem-ho, té la virtut de convertir els segons en hores o minuts), poden ser bones disculpes per no haver de dir que, amb les excepcions de rigor, en passàrem olímpicament, de la flama. Un aclariment necessari, no fos cosa que la foto creàs confusió. A Vilafranca sí que feren llarg, i ni se sap quantes eren les senyeres que ornaren el pas de la flama. A Algaida només hi havia les que veis; el que passa és que eren prou llargues per abastar tot l'objectiu de la cambra fotogràfica.

D'altra banda, una algaidina va tenir l'honor de ser una de les portadores de la torxa (no és cap tòpic, és real). A l'altra pàgina podeu llegir el reportatge que amb tal motiu ha escrit el nostre col·laborador Biel Sastre. I també contemplar les fotografies que donen testimoni de la realitat del somni.

DIA DE GLÒRIA

El passat 6 de juny la flama olímpica inicià el recorregut per la Mediterrània. Des de GRÈCIA-OLÍMPIA fins a la muntanya màgica de Montjuïc a Barcelona.

En forma de torxa, el foc (diuen que aquest és purificador, no com altres: PUIG DE SON REUS) també va passar per la nostra illa.

Pocs convidats (i a Mallorca n'arriben molts) mai havien estat tan ben rebuts com aquest. Els mallorquins també volguérem viure un dia de glòria; a Barcelona contem que varen ser setze, els dies, els mateixos que el foc va romandre encès al lloc més alt de l'estadi: el PEBETER.

Una algaidina: na MARIA TERESA GARCÍAS va ser la persona del nostre poble que més a prop tingué aquest foc. Ella i cent cinquanta mallorquins més varen ser els encarregats de portar la flama olímpica per les nostres terres.

Na MARIA TERESA va ser de les primeres, la va dur 500 metres, concretament a partir del km 12 de la carretera PALMA/MANACOR, des del restaurant Can GAFET fins passat S'HOSTAL DES PLA. Conta que tot estava organitzat molt bé; des del moment en què es posaren en contacte amb ella, tot varen ser facilitats.

El 23 de JULIOL, el dia que la flama olímpica arribà a Mallorca, tots els portadors es reuniren de bon matí al Palau Municipal d'Esports de La Vileta. Allà l'organització (tant els que havien arribat de Barcelona com els encarregats d'aquí) ho tenien tot a punt: roba, torxes, obsequis.

(¿Sabíeu que els portadors de la torxa, que no eren voluntaris olímpics, si volien quedar-se amb ella havien d'abonar quinze mil pessetes al Comité Olímpic? ¿I que la torxa amaga un dispositiu per combustible que permet dur la flama encesa durant trenta minuts?).

Na MARIA TERESA, que quan li demanaren per participar-hi es va mostrar indiferent, conta que el dia de la inauguració dels jocs es va emocionar; quan va veure entrar la torxa a l'Estadi, la primera cosa en què va pensar va ser els minuts de glòria d'aquell 23 de JULIOL. Ara, si l'hi tornassin a demanar, per dur-la, no ho dubtaria.

INAUGURACIO DEL POU DES COLOMER

Durant les passades festes de Sant Jaume es va recuperar el pou des Colomer, ja restaurat i retornat al seu estat primer. La veritat és que aquesta restauració no té res a veure amb la que es va fer després de la primera destrossa i n'hi ha molts que pensen que va ser una sort que un altre camió el tornàs a tomar. La reconstrucció d'ara s'ha fet amb un evident interès per tornar-lo al que havia estat durant anys i anys i els resultats es poden considerar com a satisfactoris. Pensam que en Pep Salem ha fet una bona feina. És cert que no té aquell color de pedra vella, però hi ha coses que només s'aconsegueixen amb el pas del temps i aquesta tonalitat de la pedra que ha aguantat sol i gelades és una d'elles.

La idea d'inaugurar-lo aprofitant el quadrat dels cossiers era bona, però hi va haver uns factors que l'espenyaren. Primerament, hi havia molta gent de fora poble que no sabia de què anava la cosa i seguiren amb la seva. I, a més, la tècnica va fallar estrepitosament i la glosa d'en Llorenç Mora no es va poder escoltar. La vos oferim a continuació perquè la pugueu assaborir.

EL POU DES COLOMER

Plens d'alegria afectiva
tant el nostre Ajuntament,
cossiers i aquesta gent
hem vengut en comitiva

per admirar la capella,
la barana i finestral
d'aquest bell pou comunal
de pell nova i casta vella.

Per desterrar la dolenta
imatge d'un temps passat
i mirar-lo tot mudat
amb la nova vestimenta.

Era forta l'enyorança
perquè omplís els nostres ulls:
els records neden remulls
cercant la seva semblança.

Consol de l'Algaida antiga
sempre assedegada, fou
tenir a l'abast un pou
quan la calor més castiga.

Força de convocatòria
imanava el teu rodal;
com la corda amb el poal
fermada tens nostra història.

De xerrades en veu baixa
ets testimoni secret:
diuen que el fons d'un pouet
és més segur que una caixa.

El destí amb contumàcia
te colpejà amb crueltat,
abatut i apallissat
fores fort dins la desgràcia.

Tu provares la gran força
de cent cavalls investint
i te deixaren morint
obligat el coll a tòrcer.

Ara lluus com una gema
just al costat de la creu:
altre pic ambdós sereu,
més que pedres, un emblema.

Perquè dins aquest carrer
la creu de pedra i tu, pou,
pel poble d'Algaida sou
l'emblema del Colomer.

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

Després del petit parèntesi de l'agost, continuam altra volta les activitats, i la que tenim preparada per aquest mes de setembre és la ja tradicional excursió als paratges costaners verjos que encara ens queden -pocs, manco dels que voldríem i més dels que desitgen el Sr. Sáiz i la seva tropa. El que hem triat per aquesta vegada està amenaçat de mort, perquè hi volen fer ni més ni manco que una central elèctrica. Com heu endevinat, ens referim als terrenys de S'Estalella, una zona prop de S'Estanyol de Llucmajor que cal conservar, entre altres motius, per la seva torre de guaita, pels seus pinars i la seva costa, plena de racons que conviden al bany i al gaudi de la natura intacta. L'excursió, l'hem programada per al diumenge dia 20; la sortida serà de Plaça i vos podeu apuntar com sempre a na Jerònia Cañellas (Tel. 665249). Animau-vos a conèixer una zona ben nostra, i que ens la volen fotre!

SUPLEMENT D'ES SAIG

Periòdicament intentam alegrar ES SAIG amb un monogràfic. Fins ara n'hem fet dos, un sobre DIMONIS i l'altre sobre FESTES. Al proper, que volem que surti per SA FIRA, ens agradaria realitzar un estudi gràfic, fotogràfic i sociològic sobre les PRIMERES COMUNIONS, que aniria acompanyat d'una mostra-exposició al local social de l'OCB i d'una xerrada-col.loqui.

Per poder dur a terme aquest projecte necessitam la vostra ajuda: tots els que féreu la PRIMERA COMUNIÓ abans de 1961 i voleu col.laborar feis arribar la vostra fotografia a qualsevol d'aquests membres de la Junta Directiva:

Miquel Serra, Cavallers nº 23

Catalina Martorell, Sa Tanqueta nº 59

Joan Mulet, Sa Plaça nº 6

ABANS DE DIA 25 DE SETEMBRE.

Per entrar en gana, aquí teniu una fotografia de l'any 32 i una altra del 52.

LA NEGACIO DE DEU A MARX (III)

c) Entre moltes aportacions positives de Marx, ens limitam a destacar el seu mètode d'investigació de les realitats socials i el fet de posar manifest la influència de l'economia dins la vida de la societat. No podem exposar aquí el mètode marxista d'investigació de les realitats socials, però sí constatar la

c) Entre moltes aportacions positives de Marx, ens limitam a destacar el seu mètode d'investigació de les realitats socials i el fet de posar de manifest la influència de l'economia dins la vida de la societat. No podem exposar aquí el mètode marxista d'investigació de les realitats socials, però sí constatar la seva efectivitat, si bé, com és lògic, no és un instrument perfecte. És d'alabar que la teologia política i la teologia de l'alliberament hagin sabut aprofitar un instrument de treball que ajuda a veure la realitat.

Que l'economia juga un paper importantíssim dins la vida dels homes resulta ben clar. Sense economia no hi ha progrés, la societat de consum seria impensable i la teologia de l'alliberament té la situació econòmica com una de les seves causes principals; no és el mateix predicar l'Evangeli a una societat explotada que predicar-lo a una societat de benestar.

d) Marx va cometre un error metodològic molt greu a l'hora d'interpretar la religió. Mai no va analitzar la religió en ella mateixa, sinó que la va reduir a les seves funcions econòmiques i polítiques. Aquesta manca d'una anàlisi de la religió en ella mateixa és lògicament una causa important que ha contribuït a produir errades serioses en la crítica marxista de la religió

e) Quant a la teoria marxista de la projecció, segons la qual la religió és l'expressió d'unes condicions materials inhumanes, hem de dir que la projecció no demostra la no existència de Déu perquè la projecció pot esser vertadera o falsa.

També hem d'observar que el fet que la religió estigui condicionada per la infraestructura econòmica, no significa que la religió es pugui explicar només per les condicions socioeconòmiques. De fet, també la religió ha influït dins l'economia i dins la societat en general. El mateix Marx admet que les idees determinen (si bé no fonamentalment) les relacions socials. Però això significa una independència de l'esperit respecte de la matèria. Per tant, la religió no es pot explicar per unes condicions socioeconòmiques negatives.

f) La religió, no essent un producte d'unes condicions econòmiques i socials negatives, no desapareix a través d'un canvi revolucionari. L'experiència de molts de països comunistes contradiu la tesi marxista de la desaparició de la religió.

g) El "paradís comunista" té, entre altres, dues fortes contradiccions. En primer lloc, les generacions són sacrificades en vista a l'objectiu final, el comunisme. Aquest sacrifici de generacions resulta inhumà, va contra la dignitat de la persona. En segon lloc, la mort no desapareix de l'escatologia marxista, una mort sense esperança en cap més allà, ja que Marx considera que l'espècie és immortal, però l'individu és mortal i la mort és un punt final. Una terra promesa que no supera la mort, la més cruel antiutopia, en paraules de Bloch, no pot esser una terra promesa.

h) El marxisme no té una resposta a les qüestions darreres, decisives per a l'home. Aquesta despreocupació per les darreres qüestions s'explica en part per l'obsessió de Marx per superar la situació de misèria i opressió en què vivia l'home del seu temps. De totes maneres, l'absència d'un tractament seriós de les qüestions darreres constitueix una llacuna important dins l'obra de Marx.

Com a conclusió podem dir que, a pesar de les seves aportacions positives, el marxisme no pot constituir una alternativa vàlida per a l'home, entre altres raons perquè l'home necessita d'un sentit que el marxisme no li pot oferir. Actualment Marx és un marginat, no constitueix un repte per als cristians. Què passarà en el futur? Es donarà una resurrecció de Marx? No ho sabem.

Von Baltasar, al final del seu bell estudi sobre Marx, escriu: "El que esta doctrina la propugnara el judío Marx es ciertamente una réplica justificada

al odio de Hegel por los judíos... El único elemento que Hegel había excluido de su síntesis, el pueblo que no llega a entrar en ninguna síntesis histórica, fue precisamente el que lo destronó. Pero Marx no había absolutizado la gloria de Dios, sino, una vez más, al hombre absoluto como centro del mundo y del ser. Y una vez más, la "Bella" síntesis judía quedó flotando en el aire". (Von Baltasar, Hans Urs, *Gloria*, p. 545).

ANTONI RIUTORT

EL RACÓ DELS LLIBRES

CAMÍ DE SIRGA

JESÚS MONCADA

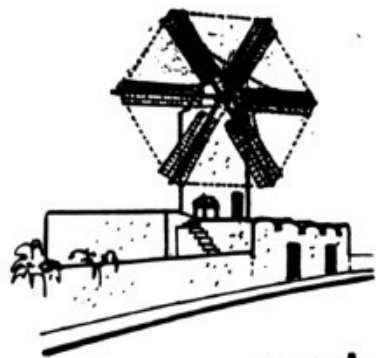
"Camí de sirga" és la primera novel·la de Jesús Moncada, i és evident que ha estat una bona entrada en el món novel·lesc (abans havia publicat dos reculls de narracions) ja que ha guanyat els premis Joan Crexells, Fundació d'Amics de les Arts i de les Lletres de Sabadell, Nacional de la Crítica, Ciutat de Barcelona, Crítica "Serra d'Or" i ha estat finalista del Premio Nacional de Literatura. A més, tot i que només fa quatre anys que va aparèixer, ja se n'han fet vuit edicions i ha estat traduïda al castellà i al francès i estan en preparació les edicions en anglès, portuguès, neerlandès i danès. No és estrany que sigui considerada una de les obres més importants de la literatura catalana actual.

La novel·la evoca la desaparició de Mequinensa (vila natal de Jesús Moncada, a la vora de l'Ebre, actualment enfonsada sota les aigües d'un embassament), que un temps va ser centre d'una important conca minera,

d'un intens tràfec fluvial, i que es troba abocada a la destrucció. L'autor rememora el darrer segle de la vida de la població, i ho fa a través de les vivències d'un allau de personatges d'allò més variat: minaires i navegants, cafeters i cupleters, burgesos. Els seus records s'entrecreuen i això provoca que la narració faci, també, salts temporals, com si es tractés d'una crònica desordenada, on els capítols han estat barrejats com ho són les cartes de la baralla. La tasca de reordenació serà nostra i la farem sense adonar-nos-en: en acabar, tendrem la sensació que ens ho han explicat de cap a peus, o que ho hem viscut.

Ben bé podria ser que, després de llegir la novel·la que vos recomanem, volguéssiu continuar amb la següent de Jesús Moncada, "La galeria de les estàtues".

VÍCTOR MULET

Els Molins Fariners d'ALGAIDA

avui: **MOLÍ DEN BOI**

En temps primer també era coneguda aquesta edificació com Molí d'en Vella-co, suposam que perquè el moliner d'aleshores tenia aquest malnom. Es troba situada al capdamunt del Carrer Nou, nº 45. La data de la seva construcció figura gravada vora el portal d'accés a la planta alta de la torre i correspon a l'any 1693, és a dir que l'any que ve ja complirà 300 anys. En canvi, a les restes del congreny superior que foren davallades durant la gran reforma dels anys 1974-79 hi quedà de testimoni la data de l'any 1812, que deu correspondre a alguna reforma interior dels mecanismes del molí.

Si tenim en compte la data de la seva construcció, podem considerar que degué ésser un dels primers que funcionà al nostre poble i ja fou concebut inicialment com a vivenda habitual del moliner. La seva gran alçada exterior, que supera els 6 metres, es justifica pel fet d'estar situat prop d'altres edificacions del carrer nou i d'es Colomer, tant o més antigues que el propi molí.

L'estructura bàsica del molí d'En Boi és molt original i difícil d'explicar per la diversitat de bòvedes de volta de canó que la sustenten. La bòveda més llarga es va esfondrar l'any 1972, quan ja feia més de 60 anys que el molí havia deixat de funcionar; estava situada a la part posterior. A l'esquerra, vist des del frontis, hi ha dues mitges naus paral·leles a la posterior. A la part dreta, la bòveda segueix direcció perpendicular al frontis principal, així com la nau curta central del portal forà.

Totes aquestes naus tenen doble alçada interior perquè contenen una planta intermitja, avui desapareguda amb les reformes, llevat de la nau posterior que fou reconstruïda només a la planta baixa.

Les abans esmentades reformes foren duïtes a terme pel mestre picapedrer algaidí Xesc Antich "Mora". Començaren el maig de 1974 i s'acabaren el juliol de 1979, amb llargs parèntesis entre ambdues dates. (Vegeu a una foto antiga l'estat primitiu d'aquest molí). Consistiren bàsicament en tancar el solar per la part del carrer Nou, que abans només quedava delimitat pel pou comú i per la cantonada del forn de coure pa. El portal més exterior, que dóna accés a la clastra, formava part fins llavors de l'estructura de la portassa de s'Hostal d'En Gi, així com també la finestra del frontis principal a mà esquerra del portal forà (vegeu plànols adjunts). L'escala d'accés al terrat d'envelar, que utilitzaven els clients del moliner, també fou restaurada perquè estava a punt d'esboldregar-se i es va renovar el coll de la cisterna de sullà mateix.

A l'interior desferen l'antiga cuina i l'estable, aprofitant només el fumeral per l'escalfapanxes del nou estar-menjador. A la nau posterior,

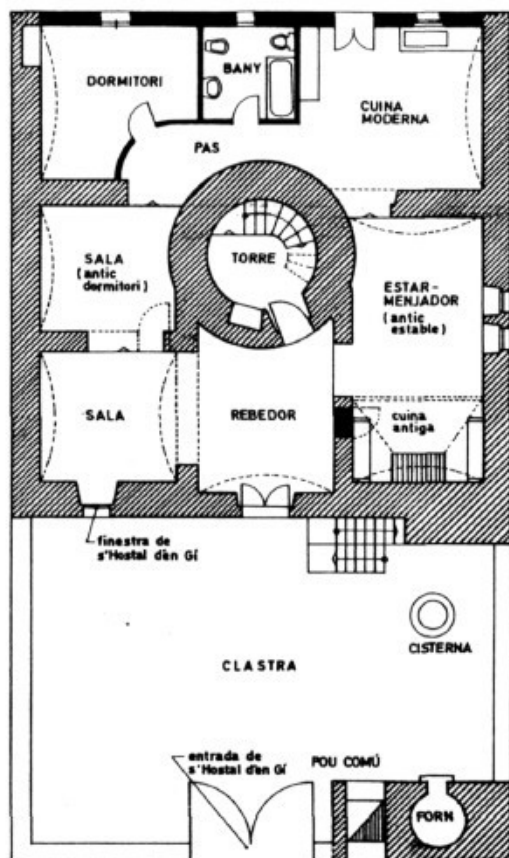

que com ja hem dit fou totalment reconstruïda, hi bastiren la nova cuina amb sortida al pati exterior, així com un dormitori i un modern quartet de bany. Un pas, que enrevolta la torre, comunica la cuina amb les dues sales laterals i el rebedor.

A la planta alta s'hi puja per la restaurada escala de caragol, més ampla que la primitiva. Un original pas elevat, que guaita damunt el buit del rebedor i del menjador (vegeu fotos) dóna accés a la resta de dependències del primer pis: una saleta, dos dormitoris i un petit quartet de bany, situades damunt la nova bòveda de canó i que tenen per cobertura un forjat embigat que assoleix el nivell de la resta del terrat d'envelar primitiu.

La torre, a partir de l'envelador, manté la vella escala de caragol que arriba tot just al replà on s'ensacava la farina, una vegada mòlta al pis superior o replà de les moles. Dues jàceres d'ullastre, encara en bon estat de conservació, juntament amb

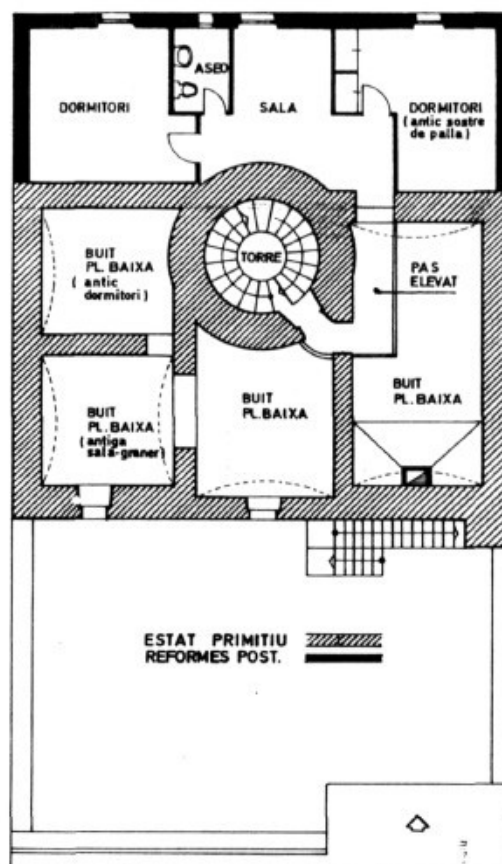

PLANTA BAIXA
Escala 1:100

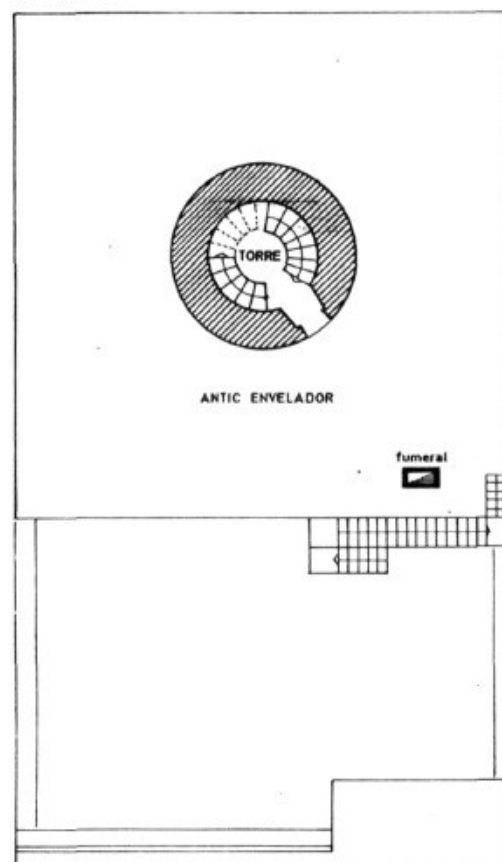
els jacerons d'alzina sostenen avui en dia només el pes del dipòsit d'aigua d'uralita, situat allà dalt per aconseguir més pressió. El capell fou reconstruït de càrritx enganxat a una estructura de fusta, que va fer l'amo'n Toni "Metlé". Però hi pegà un llamp i s'andugué la peça de coronació. Per això s'anà fent malbé, fins que fou substituït per l'actual, d'estructura metàl·lica, pintat per l'amo'n Joan Balaguer.

Dels mecanismes del molí només queda el congreu inferior, fixo a la torre, i les restes del superior, que serveixen com ornament de la clastra.

La propietària actual d'aquest molí és Dª Francisca Sala Mulet, que resideix normalment a Porreres. Ho va rebre en herència després de la mort de la seva mare Catalina Mulet Mulet, ocorreguda dia 19 de novembre del 1972. Dª Catalina havia comprat el molí en virtut d'una acta dictada pel Jutjat de Primera Instància de la Llotja de Ciutat, en data de 10 de juliol de 1936. El propietari anterior,

PLANTA ALTA
Escala 1:100

PLANTA COBERTA
Escala 1:100

que havia perdut el plet, era D. Francesc Mulet Serra "Boi", nét del darrer moliner que, segons fonts orals, havia molturat al molí d'en Boi.

Els darrers estadants que per espai de molts anys habitaren el molí foren la família de "Can Torrents". Precisament quan ja només hi vivia madò Calderona, mare d'en Miquel "Torrents", es va esbucar la part posterior ja esmentada -era l'any 1972- i s'hagueren de fer tràmits per part de l'Ajuntament a instàncies de la propietat per declarar l'edifici en estat de ruïna i donar pas a la posterior restauració. De fet, la situació de l'edifici ja era molt precària des de les inundacions de l'any 1956, quan la torrentada provinent d'Es Porrassar envai totes les dependències de la planta baixa i els mobles i el mul en patiren les conseqüències.

Quan finalitzaren les obres de reforma, la propietària actual va organitzar una celebració, coincidint amb les festes de Sant Jaume, on ballaren els cossiers dins la clastra remodelada del molí d'En Boi.

Acabarem, com ja és costum, aquest article donant a conèixer unes antigues estrofes del Cançoner Popular que per enèsima vegada malmenen l'antic ofici de moliner. Aquestes d'avui diuen així:

No hi ha regidor ni batle
que no vos tengui advertits,
moliners desvergonyits,
perque molturau dos pics:
mal vos taiàssiu es dits
o es braços ran de s'espatla.

Text, plànols i fotografies,

MIQUEL SASTRE "FIOLET"

NAIXEMENT

Als pares, Toni Perelló i Cati Amengual
i als padrins, Guiem Amengual i Bel Antich.

Es sorprenent la natura:
quan més la mires, pareix
que una planta que floreix
té quelcom de criatura.
No és per atzar que quan, pura,
una nova vida neix,
essent de tu bell esqueix,
sia una flor que enamora.
Es un nadó, la penyora
d'un tros del cor d'un mateix.

A SEBASTIA PERELLÓ AMENGUAL

(El dia del seu naixement)

Sorgit de la flamarada
d'un agost abrasador,
seràs brau com un lleó,
molt més fort que una murada.
De foc, la teva mirada
és la llum d'un dia clar.
Es el néixer, començar
la més bella singladura.
El món és teu, criatura:
Benvingut, Sebastià!

LLORENÇ ANTICH

L'AJUNTAMENT

INFORMA

SUBVENCIONS CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS

La Conselleria de Cultura, Educació i Esports ha concedit a l'Ajuntament d'Algaida les següents subvencions:

- Una primera de 150000 ptes. per a publicacions. Amb ella es publicarà, per part de l'Ajuntament, un llibre dels escriptors algaidins Pere Fullana i Pere Mulet. Dit llibre versa sobre bibliografia d'Algaida.
- Una segona subvenció de 300000 ptes. per a diverses activitats incloses dins les festes de Sant Jaume.
- Una tercera de 60000 ptes. per tal de contractar un assessor lingüístic per a dur a terme la normalització lingüística interna de l'Ajuntament.
- I una quarta subvenció de 81225 ptes. per a realitzar el tancament del jaciment arqueològic (talaiot) de Son Coll Nou.

-CONSELL DE JOVENTUT D'ALGAIDA

L'Ajuntament d'Algida té previst fomentar la constitució dins els propers mesos del Consell de Joventut d'Algaida; per tal raó ha sigut elaborat des dels nostres serveis tècnics una proposta de Reglament del Consell de Joventut que properament serà estudiat per l'òrgan corresponent de l'Ajuntament d'Algaida.

Amb aquest projecte es persegueix propiciar una més directa participació de la joventut algaidina en el desenvolupament social, polític, econòmic i cultural dels nuclis d'Algaida, Pina i Randa.

Per tant, seria molt interessant que tots els joves amb edats compreses entre els 14 i 30 anys col·laborassin a aquets trui.

-FESTES DE SANT JAUME

Agraïm a tots aquells que feren possible, amb la seva imprescindible col·laboració, la realització un altre any més de les Festes de Sant Jaume, entre ells, als que realitzaren exposicions, als cossiis, Banda de Música, APA, Grup d'Esplai Burot, Club Esportiu Algaida, Handbol, Basquet, escacs al glosador Llorenç Mora per la seva glosa del Pou des Colomer, als organitzadors del Ginkama, a en Jaume Falconer pels seus dissenys, al Club Poc a Poc per l'organització de les Carreres, a les persones que tant bona feina realitzaren amb els capgrossos i a tants altres -impossible recordar-los a tots- que, any part altre, fan possible que les nostres festes vagin endavant.

-POU DES COLOMER

També amb el temps ben just, el dia de la Revetla, a l'horabaixa, poc abans de sortir els capgrossos, s'acabava la restauració del Pou des Colomer. Realitzada pel mestre d'obres algaidí Pep Juan Oliver (Pep Salem).

VORAVIES I ASFALT

El projecte d'Aigua potable i sanejament en un principi, tant sols, tenia previst asfaltar la s'iquia per on havia de passar la xarxa d'aigua, però, per imposició de la Conselleria d'Obres Públiques s'hagut de modificar i asfaltar la totalitat dels carrers que componen el que és la carretera cap a Lluçmajor.

Per tal motiu, l'Ajuntament ha hagut d'arreglar i modificar gran nombre de voravies d'aquets carrers ja que si no ho feia, l'asfalt hauria sobrepassat les esmentades voravies. Abans de dur a terme aquesta modificació, es va consultar la iniciativa als enginyers directors de l'obra a veure si seria més convenient una altra solució com la de llaurar els carrers, aquets ens aconsellaren la primera, o sia modificar les voravies, ja que la segona -llaurar els carrers- seria molt més costosa.

Volem donar les gràcies per la magnífica aptitud demostrada pels particulars afectats a l'hora de realitzar totes aquestes obres, col·laboració imprescindible perquè totes elles puguin acabar d'hora.

-VORAVIA DE SA TANQUETA

L'Ajuntament ha aprofitat el projecte de dotar al carrer de la Tanqueta d'Aigua Potable i Sanejament per tal de realitzar les voravies. Per a la realització d'aquestes s'han fet unes xarxes d'aigües pluvials que han permès eliminar les s'iques que eren un niu de brutor i, sobretot, perilloses degut a la proximitat de les Escoles. Sense cap dubte aquest carrer ha canviat de manera radical. L'Ajuntament, a més, té previst sembrar arbres a dita vora via.

-SERVEI CONTRA INCENDIS

Dins el projecte d'aigua potable i sanejament s'han col·locat a la plaça i devora les Escoles al carrer de Sa Tanqueta, dos aparells que faran possible que els camions dels bombers puguin proveir-se d'aigua en cas de necessitat.

-ASSOCIACIÓ DE FOTOGRAFIA

La recent constituïda Associació de Fotografia d'Algaida, que va fer per Sant Jaume la seva primera exposició a l'Ajuntament, ha decidit mantenir de manera permanent una exposició a la Casa de la Vila.

I parlant de fotografia, cal dir que en Pep Balaguer, ha cedit a l'Ajuntament una sèrie de fotos antigues. Que amb aquestes ratlles aprofitam per donar-li les gràcies.

-FUNCIONARI EN PRÀCTIQUES

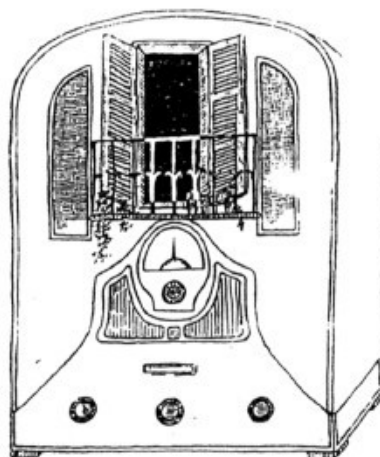
La Mancomunitat des Pla ens ha enviat a en Miquel per tal que realitzi pràctiques a l'Ajuntament d'Algida durant el termini d'un mes.

Això respon als cursos d'Auciliar Administratiu realitzats per la Mancomunitat del Pla.

NOTICIARI

TITOIETA RADIO, FAMOSA

Que els diaris de Palma esmentin la tasca de dinamització cultural duita a terme per TITOIETA RADIO, és un fet que, a força de fer-se habitual, ha deixat de ser notícia. Els joves de la nostra emisora han tengut l'encert d'estructurar una feina que va bastant més enllà que la mera execució d'una programació radiofònica. Amb tals objectius, podia ser previsible que la seva ressonància sobrepassàs els límits del nostre poble. Però Londres cau certament una mica enfora. Ho hem escrit bé: Londres. Sembla que responsables de la famosa i mítica emissora BBC es volen posar en contacte amb la nostra TITOIETA per conèixer de prop la seva feina "alternativa" -aquesta paraula que tant agrada als anglosaxons. Que TITOIETA RADIO sigui notícia per a la BBC és una autèntica notícia -perdonau la repetició, però queda bé- i per tant procurarem ampliar-la el proper mes.

ESTRENA D'UNA OBRA D'EN JOAN VALENT

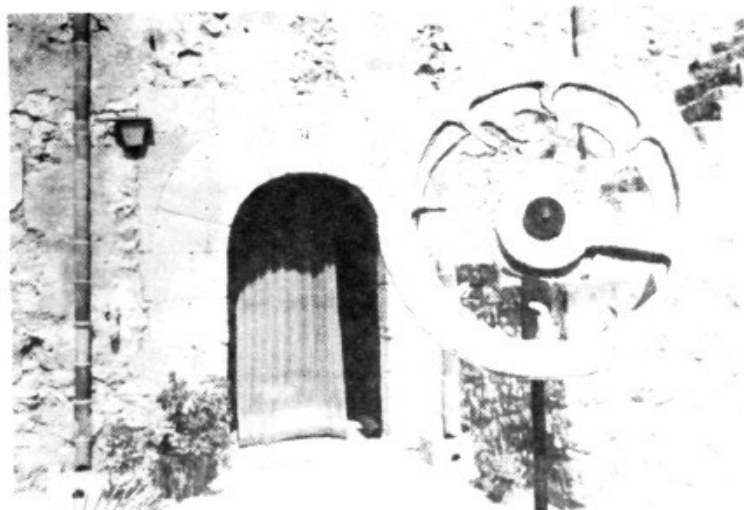
A Algaida també hi vénen els famosos, i a més per fer-hi coses més dignes que el ridícul però no impossible "torrar-se el cul panxa enlaire" de la jet. Aquest és el cas -parlam de dignitat- de l'actor JULIAN GRANGE DAVIES, conegut sobretot per la seva intervenció en el programa de TV3 "El joc del segle", que aquest estiu ha passat una temporada llarga entre nosaltres treballant amb en JOAN VALENT. El fruit d'aquesta col·laboració ja s'ha fet públic, perquè els dies 27 i 28 d'agost el grup de percussió "Percunits" va estrenar al castell de Bellver un concert, una de les peces del qual, la titulada "Metallum Ballenae", és obra d'en JOAN, i a més va comptar amb la intervenció d'en JULIAN, L'èxit de públic i de crítica ha estat notable. Més dignitat, encara.

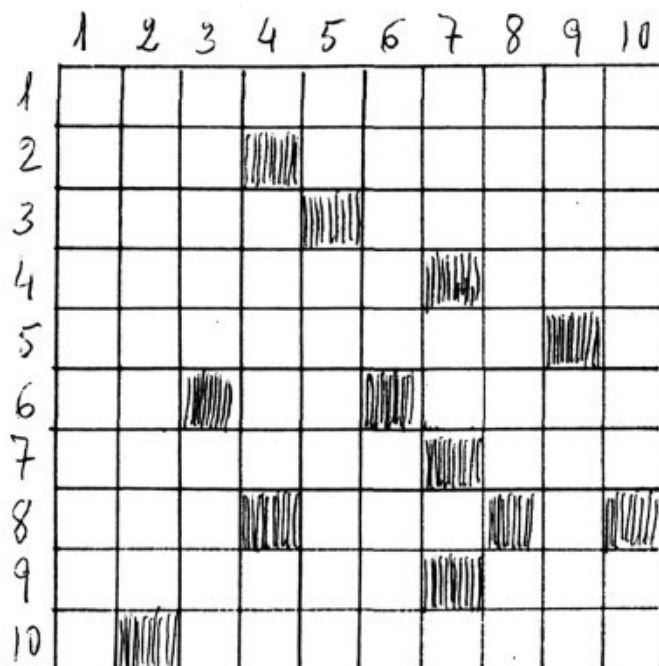
SANT JAUME92: EXPOSICIONS

No sabem qui és que va dir -potser ens ho inventam- que una revista de poble com la nostra és una companyia de teatre que fa sortir dalt de l'escenari un ample repertori de personatges. No hi ha dubte que un dels primers actors de la comèdia/drama d'aquest mes és el Molí den Boi. De les seves excel·lències arquitectòniques, ens n'informa en Miquel Fiolet a la seva secció habitual i exitosa. Els encants al Molí, hi són; però cal tenir sensibilitat suficient per descobrir-los, i la seva quotidiana presència comporta un perill cert d'indiferència. Aquest és el missatge -millor dit, aquesta és la nostra lectura- que les dones d'espais àulica (Carme, Elisenda, Erna i Pilar) volgueren transmetre amb l'exposició de les seves obres a la carrera del molí. Amic/amiga, aixeca el cap i mira, que la pedra et vol regalar el millor dels seus somriures. I la fusta, la seva aspror atàvica. I la torre, i les pales, que hi són, enc que no ho sembli, dolces històries de farina.

A l'esmentada exposició corresponen les dues fotografies que ornamenten aquest escrit. Però el conjunt de les altres exposicions era també notable. Les "natures silencioses" exposades per Joan Capellà al local de l'Obra Cultural demostraven una elevadíssima qualitat artística, i la portada del número anterior d'ES SAIG n'era una significativa mostra. Molt digna va ser la presentació en públic, a l'escala de l'Ajuntament, del col·lectiu Associació de Fotografia d'Algaida. Un pas endavant dins la seva evolució pictòrica demostraven les obres de na Margalida Capellà exposades al Molí den Xina. I original, suggerent i amb gust a terra resultava el treball col·lectiu mostrat al local del PSOE, amb participació den Miquel Batle, un dels personatges paradigmàtics per comprovar que, a vegades, la cultura popular és viva, personatge que ens comprometem a entrevistar (sempre que ell s'hi avengui) en un número proper de la revista.

PASSATEMPS

Horitzontals: 1. Topònim d'Algaida. 2. Anyell, moltó. Oceànica. 3. Àcid, avinagrat. Família d'himenòpters que comprèn les abelles i els borinots. 4. Bastó, estaca. Peça per tapar un recipient. 5. Ordre de braquiòpodes que viuen a notable profunditat. Vocal. 6. Anar (al revés). Fàstic, repugnància. Mamífer carnívor (al revés). 7. Para, immobilitzar. Crit de la bèstia de llana. 8. Esdeveniment, succés. Monarca. Punt cardinal. 9. Natural d'un país europeu. Lletre grega. 10. Punt cardinal. Autenticitat, veritat.

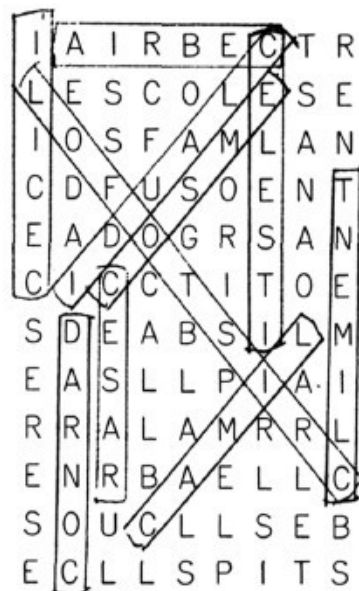
Verticals: 1. Hipèrbole, desmesura. 2. Astúcia, agudeses. 3. Gomà-resina aromàtica. Utilitzar. 4. Vocal. Equivocació. Forma pronominal (al revés). 5. Prèfix que significa "orella" (al revés). Avorriria, detestaria. 6. Pàtria d'Odisseu (al revés). Autèntic, cert. 7. Soca de la vinya. Negació. Un. Un altre. 8. Irracional, brutal (al revés). Forma pronominal. 9. Cadascun dels reixats de fusta amb els quals hom construeix pletes. Calmosa, pausada. 10. Instrument que serveix per netejar, fregar, etc. Astat.

Les solucions als mots encruats les trobareu a la pàgina 25.

T I C I F E N E B R O
R E S C O G S E S I F
A E N B O N U R C E T
L P T I G I O A S Q N
L A N R O J R U N E E
S G I A I E O B P Y M
E A D I N B E N R T U
E R C U L E U S O C L
I E M N T E O C F H O
A E J A C O S L I O M
R R D E C A P O T O E

Sopa de lletres

Es tracta de localitzar deu sinònims de "salari". Amb les lletres que vos sobrin llegireu un pensament d'Anselm Turmeda ("Llibre de tres").

Solució a la passada sopa de lletres:

Una vegada eliminats els deu noms d'home que comencen per "c", podeu llegir: "Tres coses fan dona graciosa: bell parlar e bells ulls e bells pits". (Fra Anselm).

NOTÍCIES D'ARXIU

SERGEANT DE MILÍCIES DESAPRENSIU (ANY 1768)

Un tema molt d'actualitat és el referent a l'abús d'autoritat, la prevaricació i el tràfic d'influències; però aquests "pecats" no són nous, sempre han existit i no hi ha cap base sòlida per creure que ara n'hi hagi més que abans. En aquest escrit d'avui només ens proposam mostrar un cas d'una autoritat que fa molt de temps, l'any 1768, s'extralimitava en les seves funcions i dels seus abusos n'eren víctimes els nostres avantpassats.

Es tracta del Sergent Pedro Romero, sergent de milícies (no de la Guàrdia Civil, que va ser fundada molt més tard, el 1844) destinat al nostre poble. Devia ser un home violent, agressiu i aprofitat del seu càrrec. Veureu que el document que transcrivim presenta molts de castellanismes que s'expliquen, sobretot, per la condició de castellanoparlant del denunciatiu; és cert que per aquestes dades ja hi havia ordre de redactar els documents oficials en espanyol, però els documents del nostre Arxiu Municipal demostren que la norma encara no es complia; i en els casos en què els escriptors intenten fer-ho en resulta un castellà plagat de mallorquinades. I és que aquests avantpassats nostres eren essencialment monolingües.

No sabem amb certesa com acabà la denúncia contra el sergent Romero, però tenim motius per pensar que es va aconseguir que fos traslladat a un altre destí.

Dia 8 abril de 1768

Comparegué lo honor Joan Thomàs del Serral el qual diu i declara que el Sergent Pedro Romero que haurà circa 4 mesos que dit Romero era en sa casa i entrant en la cuina de dit Thomàs li digué que este lo havia maltractat de paraules, i sa senyora, lo que era mentida, parlant amb molt de orgullo i supèrbia de forma que es féu el cap de la casa, i en el interim volia sortir de la cuina un fill de dit Thomàs, i alçant-se li digué dit Romero que si sortia li treuria la barriga, o la panxa, i després demanà a dit Thomàs que li dugués una carretada ademés de les dos que li havia aporta-

des de llenya en sa casa, i del modo referit es féu duenyo de la casa amenaçant ruïna a los duenyos de ella.

Dicto die

Comparegué Bernat Pou als "Contà" el qual diu que un poc antes de Sant Miquel del mes de setembre proppassat essent a un jardí tancado de paret que té i a on té circa media quarterada de vinya, i allí comparegué el Sergent Romero an el qual digué dit Pou si caçava llebres o ubas ("uvas"), i li digué que un caraco. I havent repetit estes paraules moltes vegades agafà el dit Pou per la roba dels pits i traient una baiona que duia se li abordà i li digué que si no fos estat un home tan vell en feia un bacó, i havent-lo maltractat de paraules el tirà en terra maltractant-lo amb la baiona en la mà altra vegada repetint que si no era un home vell en faria un bacó.

Dicto die

Comparegué Francisco Oliver als "Mursi" el qual declara que en el mes de setembre proppassat caçant juntament amb lo Sergent Romero trobant-se circa lo jardí o vinya de què se tracta tancat de paret de Bernardo Pou digué dit Pou a dit Sergent si caçava llebres o ubas al qual respongué que era un pícaro i un infame i prenint-lo li pegà un golpe i el tirà sobre la terra i li volia saltar damunt la tripa, i per esser algun tant lluny no reparà altra cosa.

Dia 9 Marzo de 1768

Comparegué Rafael Llaneras el qual diu i declara que al principi del mes de setembre el Batle Reial li féu embargar una burra i anant a casa del Sergent a on era el Sr. Batle per efecte de suplicar-li se servís excusar-lo de lo embargament perquè havia de passar en Palma amb la burra, el Sergent Romero de improvís amb un garrot molt gruixat i llarg li pegà en presència del dit Batle Rl., i la una de les quals fonc a un braç, i estigué set o vuit dies amb dolor a aquella part, i esto fonc en ocasió que dit Llaneras no parlava amb lo dit Sergent sinó amb lo Batle.

PINA

Com ja és tradicional i coincidint amb la festa dels Sants Metges, que és aquest mes de setembre, a més de la pàgina habitual ES SAIG dedica la primera i la darrera plana a Pina amb unes fotos i una xerradeta amb qualcú de Pina.

Volem aprofitar l'ocasió una vegada més per dir que consideram que després de nomenar el Pare Munar Fill Il·lustre d'Algaida figurant el seu retrat al Saló de Sessions de l'Ajuntament, creim que tot el poble estaria content si a Pina teníem un carrer dedicat a ell, amb el seu nom: Carrer del Pare Gaspar Munar Oliver, MMSSCC i historiador. Aquestes dates són l'ocasió ideal ja que ell les apreciava molt i cada any venia a predicar el sermó dels Sants Metges.

INAUGURACIÓ DE LA UNITAT SANITÀRIA:

Com heu pogut veure a la portada i a les fotos que vos adjuntam, la notícia d'aquest mes ha estat la inauguració de la Unitat Sanitària Local a Pina per part del President del Govern Balear Sr. Cañellas. En el discurs, el Sr Cañellas va fer referència al procés que es va seguir per adquirir el terreny i després edificar la Unitat Sanitària, així com va alabar l'acabat i el bon gust amb què estava feta. De les característiques no en parlarem ja que ho férem el mes passat.

L'acte es va celebrar coincidint amb les festes d'estiu o populars de Pina. Abans es va celebrar una missa, amb assistència de les autoritats; en el sermó el capellà va aprofitar l'avinentesa per fer notar a les autoritats el mal estat en què es troben les pintures del sòtil i les parets de l'església, fent al mateix temps una petició d'ajuda econòmica per restaurar-les; com molt bé digué, s'havien arreglat les teulades i s'havia posat nova il·luminació que permet veure la bellesa dels sòtils, encara que deteriorats, i ara ja no hi havia excusa per la humitat perquè ja no n'hi ha. I com seguí dient, a Pina hi havia picapedrers i electricistes que havien fet les obres, amb un gran esforç econòmic; però no hi havia ni medis econòmics, degut a l'elevat del cost, ni restauradors per poder emprendre una obra tan costosa i gegantina, com era restaurar les pintures dels sòtils; és per això que va demanar el suport tècnic i econòmic de les autoritats presents.

El President Cañellas, el Conseller de Sanitat, el batle d'Algaida i el regidor responsable de Pina durant el discurs d'inauguració.

Un altre moment de la inauguració amb l'actuació del grup de ball de bot "Sa Font de Pina" davant les autoritats i el poble.

El President Cañellas es va enterar de la petició que li feien ja que el vérem alçar el cap mirant l'estat de les pintures i, per altra banda, en el discurs d'inauguració de la Unitat Sanitària li va tornar la pilota al capellà dient que tothom li demanava ajudes per fer coses, "o si no ja heu vist el capellà com la m'ha demanada per les pintures de l'església". Esperem que se'n recordi i prest puguem xerrar aquí de les pintures de l'església restaurades i restituïdes al seu estat primitiu.

Hem de fer referència que com cada any per aquestes saors es va fer la festa de la Mare de Déu de Son Perot; s'hi celebrà una missa i molta de gent va anar fins allà caminant.

NAIXEMENT: Dia 30 de juliol va néixer na Caterina Lliteras Oliver, filla de n'Àngela i en Jaume. En Jaume és el repartidor d'ES SAIG a Pina i tots els qui feim la revista volem donar als pares la nostra més cordial enhorabona.

XESC OLIVER

Solucions als mots encruats.

Horitzontals: 1. Es Mataclar. 2. xai. oceana. 3. agre. àpids. 4. garrot. tap. 5. ecardins. a. 6. ri. oi. bell. 7. aturar. bel. 8. cas. rei. N. 9. italià. eta. 10. O. realitat.

Verticals: 1. exageració. 2. sagacitat. 3. mirra. usar. 4. a. error. le. 5. ot. odiaria. 6. acatl. real. 7. cep. no. I. I. 8. andà. lenta. 10. raspall. At.

ESPORTS

FUTBOL

L'activitat del futbol algaidd torna a recobrar la seva normalitat davant el ja imminent començament de les diferents competicions.

Direm, per fer un poc de recompte, queenguany no s'ha trobat directiva que volgués fer-se càrrec de l'equip representatiu del nostre poble, el C. E. Algaida, i per tant s'ha hagut d'improvisar una solució per tal que l'equip no desaparegués. Aquesta solució ha estat la creació d'una Comissió Gestora (propiciada per part de l'Ajuntament) presidida p'en Joan Mut "Massoles".

Una vegada mig esbrina la qüestió organitzativa (tot esperant gent per fer la directiva definitiva), la Junta rectora va inscriure a la Federació l'equip de 2ª Regional, l'equip de cadets i l'equip d'infantils, tots ells depenents de la disciplina del C. E. Algaida.

L'equip gran compta amb en Sebastià Feliu com a preparador i ja du disputats diferents partits de posada a punt. Per Sant Jaume va jugar contra l'Espanya de Lluçmajor i el passat mes d'agost es va disputar el torneig quadrangular Joan Coll en que l'equip d'Algaida va obtenir la segona plaça després de perdre la final (0-3) davant un potent equip com és el Ferriolenc.

Per altra banda i continuant amb futbol direm que l'equip de benjamins continua participant al Campionat del Consell

Insular de Mallorca. Enguany està entrenat pel vell conegut i bon amic Mateu Llull, que ja ha començat a fer bona feina per preparar els futurs jugadors de futbol que es troben en la primera fase de la seva vida esportiva. Li desitjam molta sort.

També els vells, bé, es diuen veterans, a partir del 6 de setembre comencen la seva lliga de futbol d'empreses. Noves incorporacions i qualque baixa és lo normal per aquest equip, que, això sí, malgrat els anys aguanten la fe i la il·lusió per practicar l'esport com el que més.

ESCACS

El passat mes de juliol i coincidint amb les festes de Sant Jaume es disputà el I Torneig obert d'escacs d'Algaida Sant Jaume 92. Per primera vegada amb la participació de jugadors

externs es va desenvolupar aquest torneig obert amb la inscripció de 25 jugadors durant sis jornades i per sistema suís.

La classificació final la va encapçalar en José León, de Campos. A continuació es classificaren: Jaume Juan (Algaida) Santiago Pascual (Algaida) Tomeu Ripoll (Algaida) Toni Ripoll (Algaida)

S'ha de destacar l'excel·lent classificació dels jugadors algaidds davant una bastant forta representació de fora poble.

D'altra banda, l'equip d'Algaida d'escacs ja participa en partides d'entrenament i en qualque torneig que es pugui presentar de cara al proper mes d'octubre en què comença el campionat de Mallorca individual.

JOAN TROBAT

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Bernat Fullana Garcias. Va morir dia 11 d'agost als 74 anys.

Margarita Ignacio Llabrés. Ens deixà dia 11 d'agost a l'edat de 74 anys.

NAIXEMENTS

Caterina Lliteras Oliver, filla de Jaume i Angela Patrícia. Va néixer dia 30 de juliol.

Sandra Amengual Alcolea, filla de Gabriel i Dolores. Nasqué dia 1 d'agost.

Quins records tens de la teva infantesa?

El que més record són les jugades que fèiem a la sortida d'escola damunt Plaça a banya amb una pilota de pedaç, i jugar a xina damunt l'empedrat de l'entrada de l'església, i a olla, i també a conillons, amagant-nos per tot el poble fent enfadar les madones, ja que ens amagàvem per dins els corals. També record les jugades a Sa Font i a Sa Torrentera, tant quan plovia per jugar amb l'aigua com el temps de mères a collir-ne. També anar a prendre banys a l'estiu, d'amagat de ca nostra, al safareig de Son Montserrat de Can Lluís per devers Son Servera, ara desaparegut, i també al Puig Moltó, fins que s'hi anegà una persona i li agafàrem por.

Record que per la festa de la Mare de Déu de Son Perot era una gran diada pels al.lots, perquè hi anàvem tot d'una després d'haver dinat i recorriem tot Son Perot fins al torrent on recollíem bova per fer gaiatos que solíem regalar a les al.lotes, i els feia tanta il.lusió com si els haguéssim regalat una joia. Fèiem carreres per avall per les costes de Son Miquellet. Tot això ho fèiem perquè sabíem que els amos de Son Perot no vendrien perquè aquest dia es feia un gran dinar per a ells i els senyors i estaven ocupats menjant i bevent.

Quines aficions tens, a part de fumar en pipa?

M'agrada la història i d'una manera especial el cristianisme dins la història. M'agraden les excursions, trepijar la muntanya, la pagesia, el camp mallorquí; no m'agrada molt la mar i preferesc el bosc. En canvi m'agrada sa costa marina de la muntanya de Llevant del Nord i, si no estàs espenyat, el Ponent. Som un xiflat de sa plana mallorquina, sobretot de Sa Marina de Llucmajor, ja que és consemblant al terreny de secar del meu poble de Pina. Confonc Mallorca amb les muntanyes de Randa, ja que és el meu punt de referència des de la meva infantesa.

Quines són les teves inquietuds socials i religioses?

La meva curolla és i ha estat fer feina dins l'església local, que tècnicament es diu Regne de Déu, sense

deixar de ser frare o, el que és el mateix, viure en comunitat. A Mallorca en la meva feina sempre he estat en contacte amb els joves. Tant a Llucmajor com a Artà sempre hem treballat en equip en què l'objectiu principal han estat els joves, els allunyats de l'església, els marginats, i veladament, sense cap despreci, fugir del poder i dels que tenen influència, seguint la trajectòria de l'església de Mallorca, no obstant tenir a vegades problemes amb la superioritat corresponent. Emprant el sistema de callar i esperar. Com t'he dit, treballar en equip i formant equip amb l'església local i sobretot amb els franciscans que tenen responsabilitats com a rectors o vicaris de les parròquies mallorquines.

Quins són els personatges actuals que més admires?

El Bisbe de Mallorca Teodor Úbeda; dins l'església espanyola el Bisbe d'Oscà i el cardenal Tarancón; els compromesos amb l'església de "l'alliberació", en especial l'arquebisbe Oscar Romero, que morí màrtir, i el bisbe Monsenyor Helder Cámara.

Actualment, quins lligams mantens amb Pina?

Bé, ara i sempre m'he sentit pinero i em trobo molt a gust quan estic a Pina. En aquest moments som l'únic capellà nascut a Pina, l'únic pinero que és capellà; en aquest segle només n'hi ha hagut dos, el Pare Gaspar Munar i jo, igual que el segle passat també només n'hi hagué dos, de Can sastre i de Can Verd; això de ser l'únic et dóna com una certa importància, sense cap mèrit per part teva, i consider i he assumit que tenc un deure cap a Pina. No obstant, procur atendre en el que pugui a tothom per igual, amb preferència sempre al més dèbil o pobre, ja que no em puc oblidar mai de pertènixer a un poble gran perquè és petit i a una família de gent senzilla de poble.

Amb en Pep xerràrem molt i de moltes altres coses, que no acabàriem d'escriure, i crec que ens hem allargat un poc massa. Només donar-li les gràcies i desitjar-li que segueixi per aquest camí i que el puguem tenir molts d'anys entre nosaltres.

XFSCOLIVER

UNA XERRADETA AMB...

PEP GELABERT

En Pep Gelabert i Ferrer, més conegut a Pina com en Pep Eivissenc o, amigablement, com en Pep de Sa Pipa degut a la seva afició a fumar en pipa, va néixer a Pina dia 14 de gener del 38, al carrer Ramon Llull, a una casa vella on ara és Can Guillem Tano. És frare franciscà de la Tercera Orde.

Com va néixer la teva vocació religiosa?

De petit, a Pina, ja volia esser missioner del Sagrat Cor i vaig trobar un gran recolzament per part del capellà de Pina D. Manuel Puiggròs i tres monges: Sor Francisca de Cas Teuler, que era Superiora de Lluc, Sor Manuela i Sor Catalina de l'Amor de Déu; però per estudiar-hi hi havia dificultats econòmiques; aquestes monges varen intercedir davant els frares franciscans per estudiar amb ells. Jo vaig anar amb els franciscans amb la idea de després sortir-ne i passar als frares del Sagrat Cor de Lluc, però els franciscans m'agradaren i m'hi vaig quedar.

Quins estudis seguies?

Després d'haver estudiat Humanitats a la Porciúncula, vaig començar el noviciat a Cura l'any 1960 i l'any següent vaig professar. Vaig estudiar 2 anys de Filosofia i 4 de Teologia. M'ordenaren prevere l'11 de març del 67 en el Seminari de Palma i vaig dir missa nova a Pina el 2 d'abril del mateix any; enguany ha fet 25 anys, he celebrat les noces de plata.

Una vegada frare i capellà, què feres?

A la tardor del 1967 em vaig embarcar cap al Perú, on vaig estar quatre anys i mig: un any a Huamachuco dedicat al pre-seminari i dos anys de rector de Bolívar; la província de Bolívar té una extensió un poc més gran que Mallorca i està a la serra central del

Perú Nord, entre els rius Marañón i el Huallaga. I el darrer any i mig a Trujillo de Vicari de la Parròquia de Nostra Sra. de Fàtima, de la barriada de California; aleshores vaig decidir que per estar a Trujillo, devora la costa, era casi igual que estar a Palma i per això vaig tornar a Mallorca.

Altra vegada a Mallorca, a on et destinaren?

Vaig anar a Lluçmajor, on hi vaig estar 19 anys. Allà vaig donar classes de religió al Col·legi de Sant Bonaventura i també, des que es va obrir, a

l'Institut Mre Antònia Salvà, fins l'any 1989. Al mateix temps, vaig esser vicari de la Parròquia de Lluçmajor durant 16 anys.

L'any 1989 em destinaren a Artà amb la tasca de vicari d'Artà i de la Colònia de Sant Pere. Els dos primers anys vaig compartir com a professor de Religió l'Institut de Sa Pobla, el d'Artà i l'Escola de Formació Professional d'Artà; el darrer curs em nomenaren professor de Religió de l'Institut de F. P. de Felanitx.

(Acaba a la pàgina anterior)